

RIIGIKOGU KANTSELEI
ÕIGUS- JA
ANALÜÜSIOSEKOND

05.05.2009 nr 15-3/103.1

**Õigus hüvitistele tööle asumisel Euroopa riikides:
vanemahüvitis ja eelpension**
Informatsioon

Vanemahüvitise saamine ja samaaegne töötamine on enamasti keelatud või lubatud vaid teatud eri tingimustel. Üldiselt võib eristada nelja erinevat tüüpi süsteeme:

1. Vanemahüvitist ei maksta: Šveits ja Iirimaa
2. Vanemahüvitise saamine ja töötamine pole samaaegselt lubatud: Soome, Suurbritannia (tööandjaga kokkuleppel võimalik), Portugal, Rumeenia, Sloveenia, Ungari, Poola.
3. Rootsis, Taanis, Norras, Slovakkias, Prantsusmaal (kasvatuspuhkuse ajal) ja Eestis on võimalik töötamine nii, et väheneb hüvitise suurus (sh Taanis ei maksta siis vanemahüvitist, aga muid toetusi).
4. Norras (seal on paralleelselt mitu võimalust hüvitise võtmiseks) Belgias ja Tšehhis on vanemahüvitist võimalik välja võtta osade kaupa – kui vanemahüvitist võetakse pikema perioodi jooksul on hüvitise suurus väiksem, kui hüvitist võetakse lühema perioodi jooksul on hüvitis suurem. Töötamine on kõigil juhtudel võimalik ning hüvitise suurus ei sõltu otseselt töötamisest vaid selles, kui kiiresti hüvitis välja võetakse. Taoline osade kaupa hüvitise väljavõtmine võimaldab vanemal ka paindliku graafikuga tööd teha.

Eelpensioni maksmine töötamisega samal ajal on levinud. Välja võib tuua kolm põhilist rühma:

1. Kuues riigis (Soome, Taani, Iirimaa, Läti, Tšehhi ja Eesti) ei ole töötamine eelpensioni kõrvalt lubatud.
2. Mitmes riigis vähendatakse töötades eelpensioni või lubatakse töötulu teenimine teatud ulatuses või aja jooksul. Nendeks riikideks on: Norra, Portugal, Suurbritannia, Belgia, Ungari, Rumeenia, Slovakkia, Poola.
3. Neljas riigis ei mõjuta töötulu teenimine eelpensioni suurust, nendeks on: Rootsi, Itaalia, Šveits ja Slovakkia.

Prantsusmaal eelpensioni ei ole ja pensioniõigus tekib alates 60-ndast eluaastast. Kui inimese staaž on 40 aastat või ta on vähemalt 65 aastat vana on tal aastast 2009 alates lubatud teenida palka ja pensioni ilma piiranguteta. Ülejäänud juhtudel peatatakse pensioni maksmine kui palga ja pensioni kogusumma ületab 160% miinimumpalgast või viimase kolme töökuu keskmise palga.

Täpsemad detailid riikide kohta on toodud eraldi tabelites.

Vanemahüvitised ja töötamine

Riik	Töötamine võimalik	Tingimused hüvitise saamiseks töö kõrvalt Tööaeg	Hüvitise suurus	Erinevus mittetöötamisega
PÕHJA-EUROOPA				
Rootsi	Üldiselt mitte, aga võimalus olemas	Kuni 7/8 täistööajast	Fikseeritud summa 180 SEK/p	Muidu on hüvitis 80% palgast, eelnevalt mitte tööd teinutele 180 SEK/p. hüvitise ajal tööd tehes saab inimene fikseeritud summat.
Taani	Üldiselt mitte, aga võimalus olemas	Mõni nädal osajaliselt	Makstakse toetust, aga mitte vanemahüvitist	
Soome	Ei ole võimalik	Hüvitis makstakse töötamise korral tööandjale täpselt selles suuruses nagu oleks seda saanud lapsepuhkusel töötaja		
Norra	(1) Võimalus hüvitise edasilükkamiseks. Vanemal on õigus võtta 44-54 nädala pikkune hüvitis välja osade kaupa 3 aasta jooksul. See tähendab, et näiteks vahepeal tööd teha ja siis hüvitist edasi saada.			
	(2) võimalus osaliseks hüvitiseks ja töötamiseks.	Tööandjaga tuleb kokku leppida töökoormuses - % täistööajast (näiteks koormus 40%)	Täistööajast puudu jääv protsent algsest hüvitisest (näite puhul 60%)	Hüvitise saamise periood pikeneb
	(3) isale eraldatud 6-nädalase kvoodi saamiseks peab naine õppima või töötama vähemalt 75% koormusega	isa ei tohi tööd teha, naine peab töötama vähemalt 75% koormusega	sõltub isa palgast, kui naine töötab alla 75%, siis isale määratud hüvitis väheneb selle protsendi võrra, mille ulatuses naine töötab	
LÄÄNE-EUROOPA				
Suurbritannia	Hüvitist maksab tööandja, tööandjal pole kohustust maksta palka ja hüvitist samal ajal.	Võimalik teise tööandja juures töötamisel		
Sveits	Vanemapuhkus pole tasustatud, ehk hüvitist ei maksta			
Iirimaa	Vanemapuhkus pole tasustatud, ehk hüvitist ei maksta			
Belgia	Võimalik	Kõigil vanemal on õigus on 3-kuune vanemahüvitise periood võtta välja osade kaupa, näiteks jätkates tööd poole kohaga ja saades seega puhkust ja hüvitist pooles summas, aga 6 kuud. Hüvitise summad on fikseeritud.		
Prantsusmaa	Võimalik	Osaajaline töökoormus peab olema minimaalselt 16 tundi nädalas	Riigipoolne hüvis väheneb töötulu teenides. Töökoha makstavad toetused sõltuvad individuaalsetest lepingutest.	
LÕUNA-EUROOPA				

Portugal	Ei ole võimalik		
IDA-EUROOPA			
Rumeenia	Ei ole võimalik		
Sloveenia	Ei ole võimalik		
Slovakkia	Võimalik	25% algsest fikseeritud vanemahüvitisest (40€/k) kui last hoiab sugulane või vanem ise. Kui laps on lasteaias või last hoiab ametlik hoidja maksab riik hoiu eest, aga mitte rohkem kui fikseeritud vanemahüvitis 159€/k	
Tšehhi	Võimalik	Hüvitist makstakse neljas eraldi fikseeritud summa. Summa sõltub sellest, millise perioodi jooksul hüvitis välja võetakse - väiksemas summas saab pikema perioodi hüvitist. Töötamist ja tulu teenimist ei kontrollita ühelgi juhul, kuid vanem peab kandma hoolt, et keegi hooldab samal ajal tema last.	
Ungari	Ei ole võimalik		
Poola	Ei ole võimalik		
Eesti	Võimalik	Pole piiratud tööaja vaid palgaga	Hüvis väheneb töötulu teenides

Eelpensionid ja töötamine

Riik	Töötamine võimalik	Tingimused	Märkused
PÕHJA-EUROOPA			
Soome	Ei ole võimalik	Eelpension on ka väiksem kui tavaline pension.	
Rootsi	Võimalik	alates 61 eluaastast on pensioni kõrvalt võimalik käia töö ilma et pension väheneks. Pension võib hoopis tõusta järgnevail aastatel, kui inimene tööd tehes jätkab pensionimakseid.	
Taani	Ei ole võimalik	Võimalk on saada muid sotsiaaltoetusi	
Norra	Võimalik	Eelpensionil (1) Kui aastane palk on alla 1705€, ehk väga madal Norra tingimustes, siis pension ei vähene	
		Eelpensionil (2) võimalik on ka osaaajaga töötamine, mille puhul pension väheneb. Näiteks 60% töökoormuse juures on pension 40%	
		Alates 67ndast eluaastast on töötamisele vähem piiranguid	
LÕUNA-EUROOPA			
Itaalia	Võimalik	Piiranguid ei rakendata	
Portugal	Üldiselt võimalik	Kolme esimese eelpensioni aasta jooksul ei ole töö jätkamine samas töökohas lubatud. Eelpension võib alata 55 eluaastast.	
LÄÄNE-EUROOPA			

Iirimaa	Üldiselt ei ole võimalik	Pensiooni hakatakse maksuma alates 66ndast elueast ja kuigi varajane pensionile minek on võimalik, siis pensiooni selle eest ei saa. Võimalik on saada muid toetusi - töötutoetust jne. Töötamine on võimalik alates 66ndast eluaastast, kui saadakse kindlustusmaksetel põhinevat, mitte toimetulekul põhinevat riiklikku pensiooni.	
Suurbritannia	Hetkel ei ole võimalik	Pensione ja töötamist puudutavad seadused on muutmisel ja aastast 2010 on töötamine pensiooni kõrvalt lubatud.	Kehtib ainult ametipensionite
Šveits	Võimalik	Töötulust arvatakse endiselt maha pensioniga seotud maksud. Pension on alati maksustatud tulumaksuga.	
Belgia	Võimalik	Vastavalt pensiooni saava isiku peretüübile (kas on kaasa, ülalpeetavaid lapsi), töö tüübile, vanusele on määratud piir, mille ulatuses võib palka teenida ja millest üle teenides pension väheneb. Piirid olid 2008 aastal 7422-11 132€/a.	Belgia pensionisüsteemi suund on motiveerida eakaid inimesi kauem töötama ja seega on sisse viidud pensioniboonus, mida makstakse kui inimene töötab edasi pärast 62 eluaastat või 44-aastast staaži.
Prantsusmaa	Võimalik pensiooni puhul, eelpension puudub	Kindlustus on kestnud vähemalt 40 aastat ja ühe trimestri (aastal 2009), mis lubab saada täispensiooni 60-aastaselt või kui inimene on 65-aastane	
IDA-EUROOPA			
Ungari	Võimalik	Pensionimaksed peatatakse kui eelpensionil olev inimene teenib üle alampalga. Muutus viidi sisse hiljuti.	
Rumeenia	Võimalik	pension jääb alla keskmise palga	avalikus sektoris töötamisel
Sloveenia	Ei ole võimalik		
Slovakkia	Võimalik	Palgatulu ei mõjuta eelpensiooni ega pensiooni	
Poola	Võimalik	Pension peatatakse, kui muud sissetulekud ületavad 130% riigi keskmisest kuisest sissetulekust Pensiooni vähendatakse, kui muud sissetulekud jäävad 70-130% vahele riigi keskmisest kuisest sissetulekus	veteranidele, avaliku sektori töötajatele, ülikoolide õppejõududele, KOVide töötajatele, kaevandustest töötanud sõjaväelastele
Läti	Ei ole võimalik	Eelpension on 80% tavapensionist ja töötamine pole lubatud eelpensiooni jooksul. Pensioniikka jõudes on töötamine lubatud, kuid pensiooni kõrvalt töötades ei rakendata pensionile maksuvaba miinimumi.	
Tšehhi	Ei ole võimalik		Eelpensionil pole võimalik, vanaduspensionil on töötamine võimalik 1 aasta vältel.
Eesti	Ei ole võimalik		